

oblicima intervencije: konvertovanje duga u akcijski kapital, kupoprodaja nepokretnosti države po nižoj/većoj cijeni od tržišne, itd.

Cilj kontrole državne pomoći od strane nadležnog organa (u EU to je Evropska komisija, a u Crnoj Gori Komisija za kontrolu državne pomoći) je da obezbijedi svim učesnicima na tržištu jednake uslove poslovanja gdje bi ona privredna društva koja su konkurentna opstajala i stvarala profit, kao i da intervencije države ne utiču značajno na ujednačeno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta.

U ovom i ovakvom sistemu kontrole važnu ulogu imaju i sama privredna društva i sve zainteresovane strane (korisnici i treća lica), na način što u svakom trenutku mogu da pokrenu istragu dostavljajući Komisiji podatke i dokumentaciju kojom se ukazuje da se državna pomoć dodjeljuje ili koristi nenamjenski ili nezakonito.

Kontakt: Kancelarija glavnog pregovarača:
tel: +382 (0)20 225-568; +382 (0)20 246-264
e-mail: kgp@mfa.gov.me; web sajt: <http://www.mvpei.gov.me/>

Pravila tržišne konkurencije predstavljaju osnov na kom je formirana tržišna privreda jedne zemlje. Poznato je da u procesu pristupanja EU politika zaštite konkurencije zauzima jedno od najznačajnijih mjesta jer njeno efikasno sprovođenje doprinosi unapređenju ekonomije, razvoju i rastu broja privrednih društava, unapređenju ulaganja u istraživanje i razvoj novih proizvoda, privlačenju novih investicija, povećanje proizvodnje i izvoza.

S ciljem stvaranja uslova za povećanje konkurentnosti naše privrede i razvoja otvorenog tržišta, Crna Gora je preduzela gotovo sve neophodne mjere u cilju uvođenja modernog zakonodavstva iz oblasti zaštite konkurencije, kroz efikasnu implementaciju propisa u skladu s EU sistemom.

Usklađivanje propisa o zaštiti konkurencije s praksom Evropskih sudova i Evropske komisije obezbjeđuje pravnu sigurnost za sve učesnike na tržištu i sigurnost planiranja dugoročnog poslovanja u Crnoj Gori, sa znanjem da je njihov kapital zaštićen od zabranjenog uticaja dominantnih učesnika na tržištu, privrednih kartela ili nedozvoljenog spajanja privrednih društava, s ciljem kontrolisanja ili istiskivanja drugih učesnika s tržišta.

Crna Gora očekuje da će članstvom u EU u velikoj mjeri obezbijediti bolje funkcionisanje i stabilnost državnih institucija i omogućiti ravnomjeren razvoj. Istovremeno, članstvo u EU obezbjeđuje ekonomski i pravni ambijent povoljan za ulaganje i sigurnost investicija, te stoga i rast društvenog proizvoda uz smanjenje stope nezaposlenosti. Članstvo u EU istovremeno podrazumijeva i određene obaveze koje je Crna Gora spremna da ispuni na kontinuiranoj osnovi prema svojim evropskim partnerima.

Politika zaštite konkurencije na tržištu obuhvata 3 segmenta

RESTRIKTIVNI SPORAZUMI (KARTELI)

Restriktivni sporazumi imaju za cilj sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na relevantnom tržištu. To su pisani ili usmeni dogovori, sporazumi, ugovori, pojedine odredbe ugovora, izričiti ili prećutni dogovori, usaglašena praksa, kao i odluke udruženja učesnika na tržištu, kojima se direktno ili indirektno određuju kupovne ili prodajne cijene ili drugi uslovi trgovine; ograničava ili kontroliše proizvodnja, tržište, tehnički razvoj ili investicije; vrši podjela tržišta ili izvora nabavke; primjenjuju različiti uslovi na poslove iste vrste s različitim učesnicima na istom tržištu kojima se dovode u konkurentno nepovoljniji položaj; uslovljava zaključenje sporazuma prihvatanjem dodatnih obaveza druge ugovorne strane, koje po svojoj prirodi ili poslovnoj svrsi nisu u vezi s predmetom sporazuma; utvrđuje obaveza primjene određene cijene u daljoj prodaji ili na drugi način osigurava primjena preporučene preprodajne cijene.

DOMINANTAN POLOŽAJ NA TRŽIŠTU I NJEGOVA ZLOUPOTREBA

Pojam dominantnog položaja na tržištu obuhvata dvije moguće situacije u kojima se može utvrditi da određeni učesnik na tržištu ima status dominantnog učesnika:

- ako nema konkurenciju na relevantnom tržištu ili je ista beznačajna;
- ako ima značajno bolji ekonomski položaj u odnosu na konkurente, uzimajući u obzir: tržišne udjele, ekonomsku i finansijsku snagu, pristup tržištima snabdjevanja i distribucije, kao i pravne i činjenične prepreke za pristup drugih učesnika na isto tržište i dr.

Dominantan položaj ne predstavlja povredu konkurencije, ali zloupotreba istog jeste i kao

takva zabranjena je odredbama zakona. Ova zabrana je izuzetno široko postavljena i može obuhvatiti sve oblike ponašanja učesnika na tržištu za kojeg je prethodno utvrđeno postojanje dominantnog položaja, a koji potpadaju pod opšte uslove povrede konkurencije.

Zloupotreba dominantnog položaja na tržištu predstavlja neposredno ili posredno nametanje neopravdanih kupovnih ili prodajnih cijena ili drugih neopravdanih uslova poslovanja; ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača; primjena različitih uslova na poslove iste vrste s drugim učesnicima na tržištu, čime se oni stavljaju u konkurentno nepovoljniji položaj; kao i uslovljavanje zaključenja sporazuma uz prihvatanje dodatnih obaveza koje, po svojoj prirodi ili poslovnoj svrsi, nisu u vezi s predmetom takvih sporazuma.

KONCENTRACIJE

Koncentracije podrazumijevaju formiranje novog učesnika spajanjem dva ili više prethodno nezavisnih učesnika ili njihovih djelova (spajanje) ili kada jedno ili više fizičkih lica koji već kontrolišu najmanje jednog učesnika na tržištu, ili jedan ili više učesnika na tržištu, steknu kontrolu nad drugim učesnikom na tržištu ili njegovim dijelom ili osnivanje i zajedničko kontrolisanje novog učesnika od strane najmanje dva nezavisna učesnika, koji posluje na dugoročnoj osnovi, koji ima sve funkcije nezavisnog učesnika i pristup tržištu (zajedničko ulaganje).

Dakle, svi oblici spajanja dva ili više učesnika na tržištu, statusnog, ugovornog, zajedničkog ulaganja, putem sticanja imovine ili imovinskih prava, prava iz hartija od vrijednosti, spadaju u pojam koncentracije tih učesnika, pod uslovom da jedan ili više učesnika stiče kontrolu nad drugim učesnikom ili učesnicima.

Kontrola je odlučujuća okolnost za nastupanje koncentracije, a ona se utvrđuje pod uslovima predviđenim zakonom.

DŽAVNA POMOĆ

Politika državne pomoći je potpuna novost za Crnu Goru. Sama po sebi politika državne pomoći je specifična i svojstvena samo u Evropskoj uniji kao garant održavanja fer utakmice na zajedničkom tržištu država članica i kao takva je ustanovljena Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije.

Kontrolom dodjele državne pomoći obezbjeđuje se da intervencije nacionalnih vlada ne naruše konkurenciju na tržištu. U tom smislu je i državna pomoć definisana kao prednost u bilo kom obliku dodijeljena na selektivnoj osnovi bilo kom privrednom društvu ili preduzetniku od strane nacionalnih vlada. Pomoći dodijeljene pojedincima ili opšte mjere svima dostupne ne smatraju se državnom pomoći.

Svaka državna pomoć je u principu zabranjena (tzv. klauzula opšte zabrane sadržana u Ugovoru i prenesena u nacionalno zakonodavstvo). Međutim, u određenim situacijama intervencije nacionalnih vlada su neophodne za dobro funkcionisanje i održivu ekonomiju države. Zbog toga je već Ugovorom ostavljeno prostora za ciljeve i namjene za koje se dodjela državne pomoći može smatrati usklađenom sa zajedničkim tržištem. Neki od tih ciljeva, na primjer, su: istraživanje, razvoj i inovacije, zaštita životne sredine, regionalni razvoj, zaštita kulturnog naslijeđa, usluge od opšteg ekonomskog interesa itd., a katkad i pod posebnim monitoringom dozvoljene su i pomoći za spašavanje i restrukturiranje privrednih društava u teškoćama. Takođe, državna pomoć se može manifestovati i u raznim oblicima, jasno vidljivim, kao što su: subvencije, garancije, poreske olakšice, ali i u manje vidljivim